

Güz / Autumn 2023
Cilt / Volume 13
Sayı / Issue 4

ISSN 2146-331X

Psikiyatride Güncel yılda dört kez (Ocak, Nisan, Temmuz ve Ekim) yayımlanan yaygın süreli bilimsel yayındır.
Four issues published annually: January, April, July, October

TPD adına Sahibi ve Sorumlu Müdürü / Published by Psychiatric Association of Turkey

Ejder Akgün Yıldırım

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü- Genel Yayın Yönetmeni / Publishing Manager - Editor - in - Chief

Mustafa Sercan

Yayın Yönetmenleri / Editors

Simavi Vahip, Ömer Aydemir, Timuçin Oral

Yardımcı Yayın Yönetmenleri / Associate Editors

Gamze Akçay Oruç, Sedat Batmaz, Pınar Çetinay Aydın, Artuner Deveci, Burcu Rahşan Erim, Aylin Ertekin Yazıcı, Serhan Işıklı, Damla İşman Haznedaroğlu, Özlem Kuman Tunçel, Medine Yazıcı, Neşe Yorguner

Bu sayıyı yayına hazırlayan yaygın kurulu üyeleri/ Editorial board members who prepared this issue for publication

Medine Yazıcı, Gamze Akçay Oruç

Konuk Yayın Yönetmen(ler)i/ Guest editor(s)

Özlem Özcan, Yunus Emre Dönmez

Danışma Kurulu / Advisory Board

Aseha Akdemir, İstanbul

Ömer Böke, Samsun

Şeref Gülseren, İzmir

Bengi Semerci, İstanbul

Fisun Akdeniz, İzmir

Can Cimilli, İzmir

Münevver Hacıoğlu Yıldırım, İstanbul

Devran Tan, İstanbul

Erhan Akıncı, İstanbul

Ayşen Esen Danacı, Manisa

Cem İncesu, İstanbul

Serap Erdoğan Taycan, İstanbul

Tunç Alkın, İzmir

Murat Demet, Manisa

Aybeniz Civan Kahve, Ankara

Cengiz Tuğlu, Edirne

Ali Ercan Altınöz, Eskişehir

Halise Devrimci Özgüven, Ankara

Umut Karasu, Balıkesir

Zeliha Tunca, İzmir

Vesile Altınayaz, Aydın

Neşe Direk Tecirli, İstanbul

İsmet Kırpınar, İstanbul

Raşit Tükel, İstanbul

Elif Anıl Yağcıoğlu, Ankara

Servet Ebrinç, İstanbul

Işın Baral Kulaksızoğlu, İstanbul

Işıl Vahip, İzmir

Cem Atbaşoğlu, Ankara

Hayriye Elbi, İzmir

Fatih Öncü, İstanbul

Yankı Yazgan, İstanbul

Ayşe Devrim Başterzi, İstanbul

Turan Ertan, İstanbul

Osman Özdel, Denizli

Olcay Yazıcı, İstanbul

Adem Bayrakçı, İzmir

Cüneyt Evren, İstanbul

Özen Önen Sertöz, İzmir

Mustafa Yıldız, Kocaeli

Sezai Berber, Ankara

Peykan Gençoğlu Gökalp, İstanbul

Şebnem Pırıldar, İzmir

Şahika Yüksel, İstanbul

Tolga Binbay, İzmir

Leyla Gülseren, İzmir

Hüseyin Soysal, İstanbul

"Danışma Kurulu Psikiyatride Güncel'in önceki sayılarında Konuk Yayın Yönetmeni olarak görev üstlenmiş meslektaşlarımızdan oluşur."

Yazışma adresi / Corresponding address

Türkiye Psikiyatri Derneği

Tunus Cad. 59/5

Kavaklıdere, Ankara

Tel. 0312 468 74 97

www.psikiyatri.org.tr

e-posta:

ymsercan@gmail.com

Grafik Tasarım ve Yayın Hizmetleri / Publishing Services

BAYT Bilimsel Araştırmalar Basın Yayın ve Tanıtım Ltd. Şti.

Ziya Gökalp Cd. 30/31, 06420 Kızılay, Ankara

Tel : 0 312 431 3062

Faks : 0 312 431 3602

e-posta : info@bayt.com.tr

Baskı / Printing

Sözkesen Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti.

İvedik Organize Sanayi 1518, Sk., Mat-Sit İş Merkezi

No:2/40, Yenimahalle-Ankara

Tel: 0-312 395 21 10

Matbaa Sertifika No: 49363

Baskı Tarihi: 10 Eylül 2023

yazarlara bilgi

Amaç ve Hedefler

psikiyatride güncel Türkiye Psikiyatri Derneği tarafından yayımlanan bir Sürekli Eğitim/Sürekli Mesleki Gelişim Dergisidir. Temel amacı ruh sağlığı ve hastalıkları uzmanlık alanında ülke genelinde gereksinim duyulan uzmanlık eğitimi ve sonrasında mesleki eğitime sürekli ve düzenli bir şekilde katkıda bulunmaktır. Dergimiz güncel ve gereksinim duyulan konularda, uygulamaya dönük ve bilimsel bilgi ve gelişmeleri derlemeyi, araştırma ve kanıtların yeterli olmadığı alanlarda uzman deneyimlerini aktarmayı hedefler. Güncel bilgi ve gelişmelerin psikiyatride çalışanlara hızla ulaşmasını, hizmet alan hastalarımıza yönelik uygulamaların kalitesini yükseltmesi en temel amaçtır.

psikiyatride güncel'in her sayısı bütünlüklü bir konuya ayrılmıştır. Derginin dili Türkçedir.

Yazarlara Bilgiler

Makaleler / Yazılar

- Yazılar Konuk Yayın Yönetmeni ve Yayın Kurulu üyelerince akran değerlendirmesinden (peer review) geçirilir.
- Derginin ilgili sayısında kapsamı tamamlamak ve bütünlüğü sağlamak için Konuk Yayın Yönetmen(ler)inin, Genel Yayın Yönetmeni ve Yardımcı Yayın Yönetmenlerinin önerilerde bulunma ve düzeltme hakkı saklıdır.
- Yazılardaki görüşler yazarlar tablosu.

Yazıların içermesi gereken başlıklar:

- Başlık (Türkçe ve İngilizce): Konuyu iyi anlatan, çok uzun olmayan, okuyucunun ilgisini çeken, yaratıcı bir başlık kullanılması önerilir. İngilizce başlığın Türkçe olanı anlam çevirisiyle karşılaması amaçlanmalıdır.
- Yazar(lar):** Yazar ad ve soyadının unvan ve çalışılan kurum bilgisi olmadan yazılması istenmemektedir.
- Yazar(lar)ın ORCID No:** Yazarların ORCID numaralarını eklemeleri gerekmektedir.
- Yazar(lar)ın kısa özgeçmişi:** Yazar(lar)ın özgeçmişinde alınıp yılları ile birlikte unvanlarına ve halen çalıştıkları kuruma yer vermeleri beklenir.
- İletişim adresi:** Tercihen birinci yazının iletişim adresi ve e-posta adresi belirtilmelidir.
- Anahtar sözcükler (Türkçe ve İngilizce):** Index Medicus'a göre belirlenen en az 3 en çok 6 anahtar sözcük seçilmelidir.
- Özet (Türkçe ve İngilizce):** Özetlerin her biri 200 sözcükten az, 250 sözcükten çok olmamalıdır.
- Yazı:** Her yazının en az 8, en çok 12 sayfadan oluşması öngörülmüştür. Yazıların belirtilen sayfa sayıları kaynaklar, tablolar ve şekiller hariç tutularak ve tek aralıkla yazılmış biçime göre verilmiştir. Yazıların 12 font büyüklüğünde ve Times New Roman fontunda kaleme alınması gerekmektedir. (Not: Sayfa sınırlaması konusunda duyarlı gösterileceği ve uyulmaması durumunda yazar tarafı ile Yayın Yönetmeliği tarafının birlikte karar vereceği bilinmelidir).
- Yapın-yapmayın:** Konu elverişiyorsa yazıdaki olumlu ve olumsuz önerilerin listelendiği tablolar konulması istenir.
- Olgu sunumu:** Her yazının sonunda konu ile ilgili bir olgu sunumuna yer verilmesi beklenmektedir. İşlenen konuyu iyi bir şekilde örnekleyen bir olgu, tek aralık ve A4 boyutunda bir sayfaya sığacak şekilde yazılmalıdır. Gerçek hasta örneklerinde hasta kimliğinin anlaşılmasını sağlayacak önemli özenle alınmalıdır.
- Tablolar, şekiller ve resimler:** Yazılarda okumayı, anlaşılmasını ve sonuçta eğitimi kolaylaştıracak tablo ve şekillerin her biri en sonda ayrı sayfalarda verilmesi ve metin içinde grafikleri yerler belirtilmelidir.
- Alıntı pencerelerine metinden cümle önerileri:** Her makalenin içinde 5-8 alıntı penceresi oluşturulacak ve

bu pencerelerde yazının içinden bazı cümleler/kısa paragraflar okuyucunun konuya ilgisini çekmek üzere bu pencerelerde ayrıca verilecektir. Bu nedenle yazarların bu doğrultuda yapacakları öneriler konuk yayın yönetmen(ler)i ile yayın yönetmenlerine yardımcı olacaktır. Bu alıntı pencerelerine alınacak cümle ya da cümlelere ilişkin önerilerin yazarlar tarafından ayrı bir sayfada sunulması beklenmektedir.

- Kaynaklar:** Kaynak gösterimi ve Kaynak Künyesi Yazım Kuralları örnekleri için aşağıdaki "Kaynak Yazım Kuralları" bölümüne bakınız.

Kaynak Yazım Kuralları

Alıntı ve kaynak gösterme kuralları

Makale yazımında yararlanılan ve kaynaklar listesinde yer alacak eserlerin nasıl gösterileceği ile ilgili kuralları aşağıdaki bölümlerde bulabilirsiniz. Metin içinde doğrudan yer verilecek alıntılardan birkaç cümleyi geçmeyecek ölçüde ulaşıldığına kısa tutulması yeterlidir. Söz konusu ölçüyü aşan alıntılarda yayın hakkı (telif, copyright) bakımından etik ve hukuki sorunlara yol açabileceği düşünülmelidir. Bu bağlamda örneğin DSM5 tanı ölçütlerinin olduğu gibi bir tablo yapısı içinde yayın aktarılması alıntı ölçülerinin dışındadır.

Kaynak gösterme araçları

psikiyatride güncel hem yazar hem yayıncı bakımından sağladığı kolaylıklar nedeniyle makale hazırlanırken kaynak gösterme araçlarının kullanımını desteklemektedir. Bu nedenle **psikiyatride güncel** kaynak gösterme kuralları iki ayrı yazıya ayrılmıştır. Şu başlıklarda **Mendelyev** ve **Endnote** araçlarının kaynak göstermede nasıl uygulanacağı ile ilgili açıklamalar bulabilirsiniz, **psikiyatride güncel** için hazırlanmış kaynak gösterme dosyalarını indirebilirsiniz: <https://bit.ly/pgkaynakprogramlari>

Metin içinde kaynak gösterimi

- Kaynak gösteriminde Vancouver Stili kullanılacaktır.
- Kaynaklar metin içerisinde çıkış sırasına göre numaralandırılacaktır.
- Metin içinde numaralar üst simge niteliğinde yazılacaktır. Örnek: 1.

Kaynaklar listesinde kaynak künyesi yazım kuralları

- Yazıda kullanılacak kaynak sayısının en az 20, en çok 80 olması özen gösterilmelidir. Bu sınırlara uyulmadığı istisnai durumlarda yazar(lar), Konuk Yayın Yönetmeni ve Genel Yayın Yönetmen(ler)i ortaklaşa karar verirler.
- Kullanılan kaynakların listesi yazının bitiminde "Kaynaklar" başlığı altında verilir.
- Kaynak künyesi yazımında Vancouver Stili kullanılır.
- Kaynaklar metin içinde çıkış sırası dikkate alınarak numaralanır. Bu numaralar Kaynaklar Listesinde yuvarlak parantez içinde verilir. Örnek: (1)
- Kaynakların 1-9 yazarının adlarına yer verilmeli, daha sonraki yazarların adı yerine vd. yazılmalıdır.
- En sık kullanılan kaynak türleri olan "**dergide yayımlanmış makale**, **kitap**, **editörlü kitap bölümü**, **yayımlanmamış tez**, **toplantıda sunulan bildiri ya da poster**, **dergide makale (elektronik)**, **kitap (elektronik)**" gibi kaynakların verilme biçimine ilişkin kuralları ve örnekler aşağıda verilmiştir. Bu örnekler dışında yer alan kaynak türlerine ilişkin yazım kuralları için Vancouver Yazım Stilinin daha ayrıntılı yer aldığı kaynaklara başvurulabilir.

Dergide makale (basılımsız)

Yazar(lar). Dergide basılmış makalenin adı. Derginin adı [italik] Yayın yılı; Cilt numarası [Sayı]; Makalenin sayfa numaraları.

Örnek: Oral ET, Vahip S. Bipolar depression: an overview. *Drugs* 2004; 7(9): 846-50.

Kitap

Yazar(lar). Kitap adı Seri başlığı ve numarası [bir serinin parçası ise]. Kaçınca baskı olduğu (ilk baskı değilse). Yayımlandığı/başlıdığı yer (birden fazla yer belirtilmişse ilk belirtilen yer adı); Yayıncı kuruluş; Yayın yılı.

Örnek: Goodwin FK, Jamison KR. Manic-Depressive Illness: Bipolar Disorders and Recurrent Depression. İkinci Baskı. New York: Oxford University Press; 2007.

Editörlü kitapta bölüm

Bölüm yazar(lar)ı. Bölüm başlığı. Editör(ler) [kişi adlarından sonra daima (ed.) yazınız] Kitap adı [italik]. Seri adı/başlığı ve sayısı [bir serinin parçası ise] Kaçınca baskı olduğu. Yayın yılı. Sayfa numaraları.

Örnek: Jefferson JW, Greist JH. Lithium. Sadock BJ, Sadock VA (ed) *Kaplan & Sadock's Comprehensive Textbook of Psychiatry*'de. 7. Baskı. Philadelphia, PA: Lippincott Williams & Wilkins; 2000. 2377-90.

Yayımlanmamış tez

Yazar. Tez adı [italik]. (Yayımlanmamış Uzmanlık Tezi) ibaresi. Uzmanlık eğitimi alınan şehir adı: Uzmanlık eğitimi aldığı kurum adı; Tez kabul yılı.

Örnek: Sercan M. *Depresif Bozukluklarda Bedensel Belirtilerin Önemi*. (Yayımlanmamış uzmanlık tezi). İstanbul: İstanbul Üniversitesi; 1987.

Toplantıda sunulan bildiri ya da poster

Yazar(lar). Bildiri adı. Kongre adı [italik], Kongre tarihi, Kongrenin yapıldığı yer.

Örnek: Sercan M, Ger C, Oncu F, Bilici R, Ural C. Immigration and Violence by Mentally Disordered Offenders. *World Psychiatric Association International Congress*, July 12 – 16 2006, İstanbul.

Çevrimiçi kaynak gösterimi

Dergide Makale (Elektronik): Çevrimiçi makale, basılı olan ile aynı ise basılı olan kaynak gösterilmelidir. Farklılık varsa çevrimiçi olan kullanılır. Dergi makalesinin bir DOI (digital object identifier) numarası varsa URL adresi yerine onu kullanınız.

Yazar(lar). Dergide basılmış makalenin adı. Derginin adı [italik] [İnternet] Yayın yılı: Cilt numarası: (Sayı) Makalenin sayfa numaraları. Ulaşılabilirliği adres: URL ya da DOI [Erişim tarihi];

Örnekler:

(1) Arrami M, Garner H. A tale of two citation. *Nature* (Internet)2008;451(7177):397-399. Ulaşılabilirliği adres: <http://www.nature.com/nature/journal/v451/n7177/full/451397a.html> [Erişim tarihi 20 Ocak 2008].

(2) Wang F, Maidment G, Missenden J, Tozer R. The novel use of phase change materials in refrigeration plant. Part1: Experimental investigations. *Applied Thermal Engineering*. [Internet] 2007;27(17-18): 2893-2901. Ulaşılabilirliği adres: doi:10.1016/j.applthermaleng.2005.06.011. [Erişim tarihi 14 Temmuz 2008].

Kitap (elektronik)

Yazar(lar)/Editör [editör ise isimden sonra (ed.) yazınız] Başlık [italik] Seri adı/başlığı ve sayısı [bir serinin parçası ise] Kaçınca baskı olduğu [birinci baskı değilse] [İnternet] Yayımlandığı/başlıdığı yer [birden fazla yer varsa ilk belirtilen yer adı]; Yayıncı; Yayın yılı. Ulaşılabilirliği adres: URL [erişim tarihi];

Örnek: Simons NE, Menzies B, Matthews M. A Short Course in Soil and Rock Slope Engineering. A Short Course in Soil and Rock Slope Engineering. [Internet] London: Thomas Telford Publishing; 2001. Ulaşılabilirliği adres: <http://www.myilibrary.com?ID=93941> [Erişim tarihi: 18 temmuz 2008].

önsöz

GÜZ 2023

Bu Sayının Konusu:

Genel ve Güncel Bakışla Psikiyatride Erişkinliğe Geçiş

Sürekli mesleki eğitim/ gelişim dergisi kimliği ile alanımızın önemli dergilerinden biri olan *psikiyatride güncel*'in bu sayısının konusu “**Genel ve Güncel Bakışla Psikiyatride Erişkinliğe Geçiş**” olarak seçildi.

Erişkinliğe geçiş ya da alan yazında daha sık kullanılan adıyla beliren yetişkinlik kavramı günümüz insanının yaşadığı toplumsal, kültürel ve hatta nörobiyolojik değişimlerin sonucu doğan yeni bir yaşam evresini tanımlar. 18-29 yaşları arasındaki dönemi kapsayan erken yetişkinlik döneminde, çocukluk döneminin gelişim özellikleri sürerken erişkin olmanın temel taşı sayılan bağımsız yaşam sürme yetisi tam olarak kazanılmamıştır. Bu yaşam evresi bir yandan çocukluk döneminin izdüşümlerini taşıırken diğer yandan kendisine ait gücü ve güçlü özellikleri de içerir. Ruhsal bozukluklar çocukluktan bu döneme farklılaşarak, değişerek taşınabilir ve bu dönemde de birçok ruhsal sorun ortaya çıkabilir. Epidemiyolojik veriler ruhsal bozuklukların yaklaşık %75'ini oluşturan tüm temel sendromların 25 yaşından önce başladığını açık bir şekilde ortaya koymaktadır. Ancak ruh sağlığı alanındaki mevcut bakış açısı yetişkinlik döneminde tamamen yerleşmiş bozuklukların altını çizerek önleme ve erken müdahaleyi görece ihmal etmektedir. Öte yandan kullandığımız psikiyatrik tanı sınıflama sistemlerinin boylamsal ve gelişimsel bakış açısından uzak olması biz alan çalışanlarını süreklilik ve gelişim (güncelleme) kavramlarına mesafeli kılmaktadır.

Tüm bu nedenlerle bu sayının çocuk ve ergen psikiyatrisi ile erişkin psikiyatrisi arasındaki köprüyü güçlendirerek daha sağlıklı bir devir teslim için basamak oluşturmasını umuyoruz.

psikiyatride güncel Ekim 2023 sayısının bizim için önemli bir özelliği de Cumhuriyetimizin 100. yıldönümüne denk geliyor olmasıdır. Cumhuriyetimizin 100. yaşını kutluyor ve bu anlamlı sayıda konuk yayın yönetmeni olmaktan onur duyuyoruz.

Birbirinden değerli konularla derginin hazırlanmasında büyük özveri ile emek veren tüm yazarlara ve yayın kuruluna en içten teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Özlem Özcan ve Yunus Emre Dönmez

Konuk Yayın Yönetmenleri

ÖÖ: 0000-0003-3267-2648

YED: 0000-0002-7785-2805

İçindekiler

GÜZ 2023

Bu Sayının Konusu:

Genel ve Güncel Bakışla Psikiyatride Erişkinliğe Geçiş

■ Önsöz	III
■ Gelişimsel bakış açısıyla çocuk ve ergenlikten erişkinliğe giden yol <i>Onur Tuğçe Poyraz Fındık, M. Yankı Yazgan</i>	271
■ Dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu ve özgül öğrenme bozukluğunun erişkinlik dönemine geçişi <i>Herdem Aslan Genç, Bengi Semerci</i>	287
■ Çocukluk ve ergenlik dönemi anksiyete bozukluklarının erişkinliğe taşıdıkları <i>Mehtap Eroğlu, Didem Behice Öztop</i>	302
■ Çocukluktan erişkinliğe geçişte bir uçtan diğer uca duygudurum bozuklukları <i>Yasemin İmrek, Ali Evren Tufan</i>	312
■ Beslenme ve yeme bozukluklarının ergenlikten erişkinliğe aktarımı <i>Arzu Önal Sönmez</i>	321
■ Çocukluk çağı duygusal travmalarının erişkinlikteki izdüşümleri <i>Sarper İçen, Elvan İşeri</i>	336
■ Kendine zarar verme ve özkıyım davranışının ergenlikten genç erişkinliğe seyri <i>Esra Demirci, Arzu Çalışkan Demir</i>	346
■ Cinsiyet hoşnutsuzluğu olan çocuk ve ergenlerin erişkinliğe geçişi <i>Rahime Duygu Temeltürk, Merve Çıkkılı Uytun</i>	356

Gelişimsel bakış açısıyla çocuk ve ergenlikten erişkinliğe giden yol

Onur Tuğçe Poyraz Fındık, M. Yankı Yazgan

Özgeçmiş: Onur Tuğçe Poyraz Fındık, Tıp eğitimi İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi'nde (2010), uzmanlık eğitimi Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk ve Ergen Psikiyatrisi Anabilim Dalı'nda (2016) tamamladı. Erzurum Bölge Eğitim ve Araştırma Hastanesi (2016-2017) ve Marmara Üniversitesi Pendik Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde (2017-2022) çocuk ve ergen psikiyatrisi uzmanı olarak çalışmalarını sürdürdü. 2022 yılı itibarıyla İstanbul Sağlık ve Teknoloji Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde öğretim üyesi olarak çalışmaktadır, 2023 yılında doçentlik unvanı almıştır. Klinik ilgi alanları dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu, otizm ve tik bozukluklarını içeren nörogelişimsel bozukluklar başta olmak üzere erken çocukluk çağı psikopatolojileridir.

M. Yankı Yazgan, 1983'te Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi'ni bitirdi. 1991 yılında uzmanlık eğitimi Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı'nda tamamladı. İkinci uzmanlık eğitimi Yale Üniversitesi Çocuk ve Ergen Psikiyatrisi bölümünde 1995 yılında tamamladı. Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi'ndeki öğretim üyeliğini doçent ve daha sonra profesör unvanıyla 2011'e dek sürdürdü. 1998'den bu yana ve halen Yale Child Study Center'da öğretim görevlisi olarak çalışmaktadır. Nörogelişimsel bozuklukların nörobiyolojisi, klinik tanısı ve tedavisi ile ruh sağlığını koruyucu toplumsal ve okul temelli müdahaleler alanında çok sayıda bilimsel çalışma ve yayın yapmıştır.

İletişim: İstanbul Sağlık ve Teknoloji Üniversitesi Tıp Fakültesi, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, 34275, Beyoğlu/İstanbul

e-posta: onur.poyraz@istun.edu.tr

ORCID: ODPF: 0000-0002-2376-7592
MY: 0000-0002-4327-4808

ÖZET

Gelişimsel bakış açısı bilişsel, sosyal becerilerin, öğrenme ve yürütücü işlevlerin gelişimsel mekanizmalarını gözeterek psikopatoloji ve normallik kavramlarını birbiriyle süreklilik içinde ele alan bir yaklaşımdır. Erişkinliğe geçiş dönemi, gelişimsel açıdan, hem eski problemlerin yeni formlar aldığı, hem de yepyeni sayılabilecek meselelerin ortaya çıktığı bir dönemdir. Psikiyatrik bozuklukların önemli bir kısmı bu yaş aralığında saptanır. Depresyon, anksiyete bozuklukları, madde kötüye kullanımı bu çağın en yaygın psikiyatrik sorunları arasındadır. Şizofreni, bipolar bozukluk, kişilik bozukluklarının ilk belirtileri bu dönemde kendini gösterir. Daha önce tanı almamış olsalar bile nörogelişimsel bozukluk yelpazesinde olan bireylerde akademik, sosyal ve mesleki beklentilerin kümülatif artışı, erişkin yaşama geçerken o zamana kadar oluşmuş dengeleri bozarak duygusal ve davranışsal sorunları tetikleyebilir. Bu dönemde ruh sağlığı sorunlarının erken tanınması ve tedavisi, özellikle intiharın önde gelen ölüm nedenleri arasında olması nedeniyle ayrı bir önem kazanır. Çocuk/ergen ve erişkin psikiyatrisi disiplinleri arasındaki keskin ayrımlar ve psikiyatrik bozuklukların kategorik sınıflama sistemleri gelişimsel özellikler ile psikiyatrik sorunlar/tanılar arasında bağ kurmayı zorlaştırır. Gelişimsel ilkeleri gözden kaçırarak yapılan tanısal ayrımlar, hastaların ihtiyacı olan tedaviye ve yaşam desteklerine ulaşımına engel olacağı gibi klinisyenlerin "di-rençli" vaka algılarıyla verimsiz çoklu ilaç kullanımına yönelmelerine ve mesleki tükenmişlik yaşamalarına neden olur. Bu yazıda, psikiyatride gelişimsel bir bakış açısının neden önemli olduğu sorusu, erişkinliğe geçiş dönemi ekseninde incelenmiştir. Erişkinliğe geçiş döneminin (i) sosyoekonomik belirleyicileri ve cinsiyetler arası farklılıklarının, (ii) çocukluktan erişkinliğe dek psikiyatrik bozuklukların, intiharın, risk ve koruyucu faktörlerin, epigenetik değişikliklerin etkileşimlerinin çok boyutlu bir bakış açısı ile sunulması ve (iii) psikopatoloji ve normallik kavramları arasındaki sınırların nörogelişimsel bozuklukların bağlanma özelliklerine etkisi üzerinden tanımlanması amaçlanmaktadır.

Anahtar sözcükler: Ergenlik, erişkinlik, psikososyal işlevler, ruh sağlığı, yaşam boyu

ABSTRACT

Developmental perspective on the transition from childhood and adolescence to adulthood

The developmental perspective is an all-encompassing approach that examines the cognitive, social skills, learning, and executive functions' developmental mechanisms while exploring the concepts of psychopathology and normality as parts of a continuum. The transition period to adulthood is a stage where existing problems may take on new forms. Major psychiatric conditions are first diagnosed in transitional youth. Depression, anxiety disorders, and substance abuse are among the most prevalent psychiatric disorders. The early symptoms of conditions such as schizophrenia, bipolar disorder, and personality disorders emerge during this stage. For individuals with previously undiagnosed neurodevelopmental disorders (NDD), the cumulative increase in academic, social, and professional expectations can trigger emotional and behavioral problems. Early treatment of mental health issues is crucial, particularly given that suicide is one of the leading causes of death in transitional youth. The boundaries that create a distance between child/adolescent and adult psychiatry disciplines, and the categorical diagnostic classification systems pose challenges in establishing a connection between developmental features and psychiatric problems seen in adulthood. Making diagnosis without considering developmental principles may hinder patients from accessing the necessary and specific treatment approach, lead clinicians with misperceptions of "resistance" to turn to undue polypharmacy and create a professional burnout. In this article, we aimed to define developmental perspective by considering (i) the socioeconomic determinants and gender differences, (ii) the multidimensional presentation of psychiatric disorders, suicide, risk and protective factors, and epigenetic changes, and (iii) the continuity and boundaries between psychopathology and normality through the impact of NDDs on attachment characteristics.

Keywords: Adolescence, adulthood, lifetime, mental health, psychosocial functions